

Opdorp (Buggenhout, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2017D228

Mei 2017

ARCHEOLOGIENOTA met uitgesteld traject
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen	4
2.1 Administratieve gegevens	4
2.2 Synthese	5
2.3 Gemotiveerd advies	6
2.4 Conclusie	7
Deel 3: Bibliografie.....	8

FIGURENLIJST (2017D228)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB basiskaart (bron: Geopunt).....	5
---	---

TABELLENLIJST (2017D228)

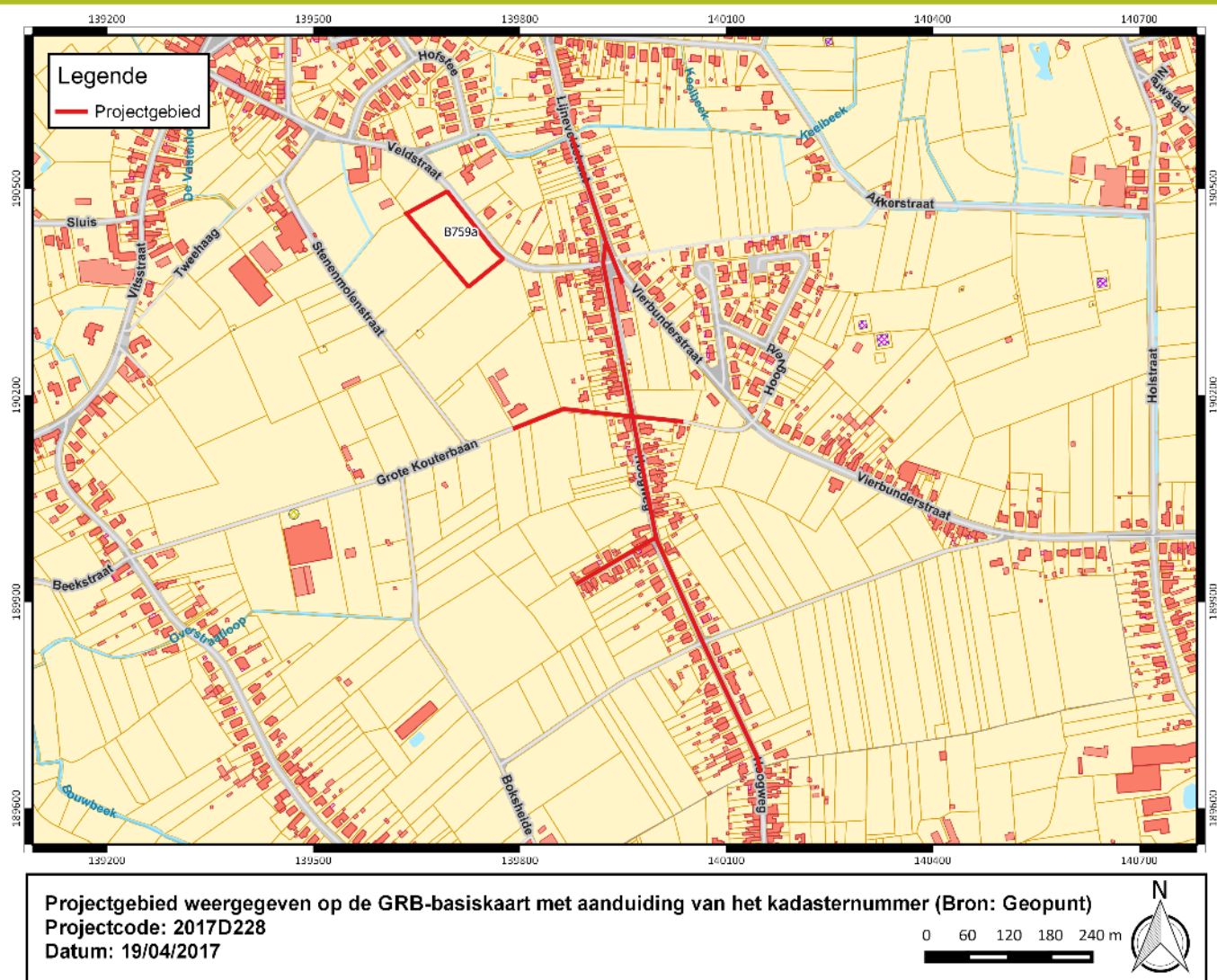
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	4
--	---

Deel 2: Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	AquaFin NV Dijkstraat 8 B-2630 Aartselaar	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiëk De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Buggenhout
	Deelgemeente	/
	Postcode	9255
	Adres	Opdorp/Lijneveldstraat/Hoogweg/Vierbunderstraat/ Zeveneikenstraat/Grote Kouterbaan
	Toponiem	Opdorp
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 138742 Y _{min} = 189384 X _{max} = 140970 Y _{max} = 190956
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Buggenhout, Afdeling 2, sectie B, Openbaar domein, B759a Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB basiskaart (bron: Geopunt).

2.2 Synthese

Aquafin nv en Farys plannen de aanleg van een nieuw regen- en droogweerafvoersysteem in Opdrorp, deelgemeente van Buggenhout. De werkzaamheden zullen in hoofdzaak plaatsvinden langsheen het tracé van de Lijneveldstraat en de Hoogweg. Van noord naar zuid bevindt er zich een aftakking in zuidoostelijke richting in de Vierbunderstraat. Een tweede aftakking bevindt zich ter hoogte van het kruispunt met de Grote Kouterbaan waar zowel in oostelijke als westelijke richting een aansluiting gerealiseerd wordt. Tot slot wordt ook de riolering in de westelijk gelegen Zeveneikstraat vervangen en aangesloten op het hoofdtracé in de Hoogweg. Alles wordt aangesloten op de reeds bestaande collector in de Lijneveldstraat. Deze werken vormen een potentiële bedreiging voor eventueel ondergronds erfgoed.

De werkzaamheden omvatten onder andere de aanleg van een nieuw rioleringsstelsel onder de huidige bestrating. De huidige afvoerleidingen zijn gesitueerd langs elke zijde van de straat, onder het bestaande voetpad. Deze ingebuisde grachten volstaan echter niet meer. Aquafin nv plant het openbreken van de aanwezige bestrating om vervolgens onder de rijbaan een parallelle droogweer- en hemelwaterafvoer aan te leggen. Vanuit deze centrale riolerings-as wordt vervolgens de aansluiting gemaakt naar de aanwezige lintbebouwing. De diameters van de nieuwe buizen variëren naargelang de gewenste capaciteit en het verloop. De oude riolering is niet meer bruikbaar als regenwaterafvoer en wordt opgegeven.

Daarnaast wordt er een terrein voor grondverbetering voorzien met een oppervlakte van 8580m² ten westen van de geplande rioleringswerken. Hier wordt er een ingreep in de bodem voorzien tot 30cm onder het maaiveld.

Landschappelijk gezien bevindt het projectgebied zich in de Rupelcuesta. Cuestalandschappen worden gekenmerkt door een afwisseling van (oude) beek- en/of rivierdalen en drogere opduikingen met een uitgesproken afwisseling van steile en zwakke hellingen. Het projectgebied loopt, van noord naar zuid, bergopwaarts over een verval van ca. 5m. De top van deze helling, ter hoogte van de dorpskern van Malderen, bevindt zich op ca. 24,71m TAW. Deze uitgesproken helling in noordelijke richting werkt uiteraard afspoelingsprocessen in de hand. Verwacht wordt dat de meeste accumulatie zich verder noordwaarts bevindt, ter hoogte van de dorpskern van Opdorp, ter hoogte van het meest noordelijke deel van het rioleringstracé.

De ondergrond van het projectgebied bestaat uit Pleistocene dekzandruggen. De bodemkaart van Vlaanderen geeft ter hoogte van het plangebied matig droog zand en zandleem (in het noorden) weer. Het zuidelijk uiteinde van het tracé wordt als bebouwd aangegeven maar er kan aangenomen worden dat de bodem ook daar, waar nog intact, bestaat uit matig droge zandgrond. Deze bodemprofielen impliceren dat indien er zich archeologische resten in het plangebied bevinden, deze zich relatief dicht bij het oppervlak zullen laten herkennen.

De cartografische bronnen geven reeds in de 18e eeuw het tracé van de Hoogweg en de Lijneveldstraat weer. Deze noord-zuid georiënteerde hoofdas krijgt gaandeweg meer aftakkingen. Men kan er van uitgaan dat de Hoogweg een oudere oorsprong heeft dan de eerste weergave op kaart.

Het archeologisch potentieel van het plangebied lijkt relatief mager te zijn op basis van de Centraal Archeologische Inventaris. Enkel op meer dan 1km ten oosten van het zuidelijk uiteinde van het tracé wordt de waarneming van een huisplattegrond uit de midden- of late-ijzertijd afgebeeld. Deze vindplaats werd aangesneden bij een proefsleuvenonderzoek in 2010. Vraag is echter of het gebrek aan oudere vondsten een reflectie is van de archeologische realiteit of het gebrek aan onderzoek in een hoofdzakelijk rurale omgeving. Verdere archeologische indicatoren betreffen in hoofdzaak laatmiddeleeuwse en jongere relictten.

2.3 Gemotiveerd advies

Voor het Aquafintracé en het terrein voor grondverbetering te Buggenhout wordt geen verder archeologisch onderzoek aanbevolen. De aard van de ingrepen in de bodem, in combinatie met de archeologische bureaustudie bieden voldoende argumenten om af te zien van verder onderzoek.

Vooreerst worden deze rioleringswerkzaamheden gepland centraal onder de hedendaagse wegenis. Voor de aanleg van deze wegverharding en oude rioleringen kan er van uitgegaan worden dat de bovenste laag van de moederbodem reeds geroerd is (er is doorgaans sprake van 60cm-Mv). Rekening houdend met een landschappelijke situatie waar archaeologica zich relatief oppervlakkig manifesteren moet uitgegaan worden van een reeds ernstig omgewoelde bodem en bijgevolg archeologisch niveau.

Ter hoogte van het terrein voor grondverbetering wordt slechts een ingreep tot diepte 30cm onder het maaiveld gepland. Gezien Ferraris en oude orthofoto's aangeven dat het terrein in gebruik is geweest als akker, kan er van uitgegaan worden dat deze 30cm reeds omgewoeld zal zijn.

Indien nog mobilia gerecupereerd worden is de kans zeer klein dat deze zich nog in hun context zullen bevinden. Het tracé doorkruist geen open veld, gezien de historisch rurale omgeving moeten grondvaste resten echter op deze locaties gezocht worden. Het terrein voor grondverbetering bevindt zich niet ter hoogte van bestaande wegeninfrastructuur, maar zal slechts tot op een diepte van 30cm verstoord

worden. Men kan er van uitgaan dat deze werken integraal in de bouwvoor zullen plaatsvinden, en aldus geen in situ archeologische resten zullen verstoren.

Een tweede argument om af te zien van verder onderzoek is het ontbreken van enige erfgoedwaarden langsheen het tracé, nergens wordt een gekende entiteit aangesneden of benaderd. Hier moet echter opgelet worden voor een *“self fulfilling prophecy”*. Maar gezien de modaliteiten van de geplande werken vormt het gebrek aan archeologische indicatoren een bijkomend argument.

Bijkomend onderzoek zal hier dus niet zinvol zijn. Indien relictten aangetroffen worden zullen zij geen meerwaarde vormen voor het archeologisch inzicht in de omgeving, maar eerder een vage indicatie voor menselijke aanwezigheid in het verleden, buiten de oorspronkelijke context. De resultaten van verder onderzoek zouden met andere woorden nooit in verhouding staan tot de kosten die dit met zich zou meebrengen. Het is dan ook hoofdzakelijk op basis van deze kosten-baten analyse dat wordt afgezien van verder onderzoek.

Uiteraard moet gewezen worden op de bestaande meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het vigerend onroerend erfgoeddecreet.

2.4 Conclusie

Aquafin nv en Farys plannen de aanleg van een nieuw rioleringsnet, aansluitingen en een terrein voor grondverbetering tussen Opdorp en Malderen. De werken vinden plaats onder de huidige straat die daarvoor wordt opgebroken of zullen slechts tot 30cm onder het maaiveld reiken. Naar alle waarschijnlijkheid is de ondergrond geroerd en is de kans op het aantreffen van een intact archeologisch niveau zeer klein. Dit gegeven in combinatie met een afwezigheid van erfgoedwaarden in de omgeving van het plangebied maakt dat op basis van een kosten-baten afweging geen verder onderzoek wordt aanbevolen.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geopunt

Geoportaal

BOGEMANS, F., (1996). Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, Kaartblad 23 Mechelen, Vrije Universiteit Brussel.

VAN RANST, E. & SYS, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent